

### บทที่ 3

## ระเบียบวิธีการศึกษา

### วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “ทัศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการอื่นมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังแทนค่าปรับ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Survey) โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการ เอกสารจากหน่วยงานต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาภาคสนาม (Field Survey) โดยผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ประมวลผลต่อไป

### เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำแนะนำของผู้ทรงวุฒิ และบางส่วนจากความคิดเห็นของผู้ศึกษา โดยนำความรู้ที่ได้การทบทวนเอกสารและงานวิจัยเหล่านั้นมาสร้างเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะศึกษา แล้วนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยมีวิธีการดังนี้

#### 1. การสร้างแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการหาข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ ซึ่งแบบสอบถาม จะมีลักษณะเป็น

1. แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Ended Questionnaires) ใช้ในการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

2. แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed Ended Questionnaires) เป็นรูปแบบของคำถามที่มีการจัดเตรียมคำตอบไว้ให้เลือกล่วงหน้าเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) เพื่อให้ผู้ตอบสามารถเลือกจากคำตอบที่กำหนดให้เท่านั้น โดยผู้ศึกษาจะใช้มาตรวัดแบบ Likert (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และ ข้อคำถามจะประกอบไปด้วยข้อความในเชิงบวก (Positive) และข้อความในเชิงลบ (Negative)

## 2. สาระสำคัญของแบบสอบถาม

แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่

**ชุดที่ 1:** แบบสอบถามสำหรับข้าราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับ ที่ต้องกักขังอยู่ในสถานกักขังของกรมราชทัณฑ์ โดยจะแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการอื่นมาใช้ในการบังคับโทษกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะถึงความเป็นไปได้ในการนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษกักขังแทนค่าปรับ

**ชุดที่ 2:** แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

### การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย ผู้ศึกษาจะทำการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการนำแบบสอบถามส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา เพื่อความสมบูรณ์ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่
2. การทดสอบแบบสอบถาม โดยจะนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติงานในสถานกักขังกลางศูนย์ย่อยประจำภาค 8 แห่ง จำนวน 30 คน
3. การทดสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหา โดยใช้วิธีการของสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) โดยมีค่าตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \left[ \frac{n}{n-1} \right] \left[ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

$\alpha$  = ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

$n$  = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

$S_i^2$  = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

$\sum S_i^2$  = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด

เมื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นรายข้อและรวมฉบับด้วยวิธีสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.76

4. นำผลที่ได้จากการทดสอบแบบสอบถาม ทำการปรับปรุงให้สมบูรณ์เรียบร้อย ก่อนนำไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมายที่กำหนดไว้

### ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการอื่น มาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังแทนค่าปรับ” ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ข้าราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับต่อผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับ ที่ต้องกักขังอยู่ในสถานกักขังของกรมราชทัณฑ์ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

### แบบสอบถาม

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานกักขัง และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องกักขัง จำนวนทั้งหมด 111 คน ได้แก่

| ที่ | สถานที่กักขัง                      | จำนวนประชากร   |                 |
|-----|------------------------------------|----------------|-----------------|
|     |                                    | ประชากรทั้งหมด | ประชากรเป้าหมาย |
| 1.  | สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี      | 26             | 26              |
| 2.  | สถานกักขังกลางจังหวัดตราด          | 20             | 20              |
| 3.  | สถานกักขังกลางจังหวัดลำปาง         | 23             | 23              |
| 4.  | สถานกักขังกลางจังหวัดร้อยเอ็ด      | 23             | 23              |
| 5.  | สถานกักขังกลางจังหวัดนครศรีธรรมราช | 19             | 19              |
| รวม |                                    | 111            | 111             |

### แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อทำการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 ท่าน ได้แก่

- สำนักงานตำรวจ จำนวน 2 ท่าน
  - พนักงานสอบสวน
- สำนักงานอัยการจำนวน 2 ท่าน
  - อัยการประจำศาลจังหวัดนนทบุรี
- ศาลยุติธรรมจำนวน 2 ท่าน
  - ผู้พิพากษาประจำศาลจังหวัดนนทบุรี
- กรมราชทัณฑ์ จำนวน 2 ท่าน
  - อธิบดีกรมราชทัณฑ์และ
  - ผู้อำนวยการกองนิติการ

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถึงกรมราชทัณฑ์ เพื่อขอความร่วมมือในการทำการศึกษ และขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย
2. เมื่อกรมราชทัณฑ์ตอบอนุญาต ก็จะทำหนังสือและส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ถึงผู้บังคับบัญชาในแต่ละหน่วยงาน จำนวน 5 แห่ง เพื่อแจ้งให้ท่านทราบและ ขออนุญาตส่งแบบสอบถามเข้าไปทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรดังกล่าว
3. เมื่อได้จัดส่งแบบสอบถามไปแล้ว ผู้ศึกษาจะเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายได้ใช้ดุลยพินิจ และความคิดเห็นอย่างอิสระในการตอบ โดยใช้เวลาประมาณ 2-3 สัปดาห์ และขอให้ผู้ตอบส่งกลับคืนมาภายในระยะเวลาที่กำหนด
4. เมื่อครบระยะเวลาที่กำหนด และกลุ่มประชากรเป้าหมายทำการตอบแบบสอบถามแล้วได้ส่งกลับคืนมา ผู้ศึกษาก็จะเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนที่กำหนด แต่ถ้ายังได้ไม่ครบจะใช้วิธีติดตามทวงถามทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวน โดยจะใช้เวลาในการทวงถามหลังจากครบกำหนดอีกประมาณ 2 สัปดาห์
5. เมื่อได้แบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ก็ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปทำการวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมแบบสอบถามจากการตอบของกลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งหมด จำนวน 111 คนมาแล้ว ผู้ศึกษาจะได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจะทำการกำหนดหมายเลขประจำแบบสอบถามเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
2. สร้างคู่มือลงรหัสแบบสอบถาม และทำการลงรหัสแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
3. นำรหัสที่ได้ไปบันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์แล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการศึกษาทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC+

### สถิติที่ใช้วิเคราะห์

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) ในคำถามของคำตอบแต่ละข้อ
2. การหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักของความคิดเห็นของคำตอบแต่ละข้อในคำถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่าโดยอาศัยค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum (fx)}{N}$$

$\sum$  คือ ผลรวม

f คือ จำนวนความถี่ของชั้น

x คือ ข้อมูลดิบแต่ละตัว

N คือ จำนวนข้อมูลหรือกรณีศึกษาทั้งหมด

3. การหาค่าการกระจายน้ำหนักคำตอบ โดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร

$$S = \frac{\sum (x-\bar{x})^2}{N-1}$$

S คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

x คือ ข้อมูลดิบแต่ละตัว

$\sum (x-\bar{x})^2$  คือ Sum of Square ของผลต่าง

$\bar{X}$  คือ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

N-1 คือ จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างลบหนึ่ง

4. การวิเคราะห์ส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสถานกักขังต่อสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับ โดยผู้ศึกษาใช้มาตรวัดแบบไลเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งการวัดระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ คือ

| ระดับความคิดเห็น     | เชิงบวก | เชิงลบ |
|----------------------|---------|--------|
| เห็นด้วยอย่างยิ่ง    | 5       | 1      |
| เห็นด้วย             | 4       | 2      |
| ไม่แน่ใจ             | 3       | 3      |
| ไม่เห็นด้วย          | 2       | 4      |
| ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง | 1       | 5      |

จากนั้นผู้ศึกษารวบรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้อิงเกณฑ์ทั้งในกรณีของการแปลความข้อมูลตามรายชื่อและในภาพรวม โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{พิสัย (Range)} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{3} = \frac{4}{3} = 1.33 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์และแปลความหมายในส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังต่อสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับ โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบโดยกำหนดค่า และแบ่งเกณฑ์คะแนนออกเป็น 3 ระดับ ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนน ดังนี้

|                            |         |                 |
|----------------------------|---------|-----------------|
| ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67-5.00 | หมายถึง | เห็นด้วยมาก     |
| ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.66 | หมายถึง | เห็นด้วยปานกลาง |
| ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33 | หมายถึง | เห็นด้วยน้อย    |

5. การวิเคราะห์ส่วนที่ 3 ของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังต่อแนวทางในการนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ แบ่งการวัดระดับความคิดเห็น ออกเป็น 2 ระดับ คือ

| ระดับความคิดเห็น | เชิงบวก | เชิงลบ |
|------------------|---------|--------|
| ไม่เหมาะสม       | 1       | 2      |
| เหมาะสม          | 2       | 1      |

จากนั้นผู้ศึกษาจะรวบรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้อิงเกณฑ์ทั้งในกรณีของการแปลความข้อมูลตามรายชื่อและในภาพรวม โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{พิสัย (Range)} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{2-1}{2} = \frac{1}{2} = 0.5 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์และแปลความหมายส่วนที่ 3 ของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังต่อแนวทางในการนำมาตรการอื่นมาใช้

บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบโดยกำหนดค่า และแบ่งเกณฑ์คะแนนออกเป็น 3 ระดับ ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนน ดังนี้

|                            |         |             |
|----------------------------|---------|-------------|
| ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.00-1.51 | หมายถึง | เห็นด้วย    |
| ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-1.00 | หมายถึง | ไม่เห็นด้วย |

6. การวิเคราะห์ส่วนที่ 4 ของแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการอื่นมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังแทนค่าปรับ ผู้ศึกษาแบ่งการวัดระดับความคิดเห็น ออกเป็น 3 ระดับ คือ

| ระดับความคิดเห็น | เชิงบวก | เชิงลบ |
|------------------|---------|--------|
| ไม่เป็นปัญหา     | 1       | 3      |
| ไม่แน่ใจ         | 2       | 2      |
| เป็นปัญหา        | 3       | 1      |

จากนั้นผู้ศึกษาจะรวบรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้อิงเกณฑ์ทั้งในกรณีของการแปลความข้อมูลตามรายชื่อและในภาพรวม โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{พิสัย (Range)} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{3-1}{3} = \frac{2}{3} = 0.66 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์และแปลความหมายส่วนที่ 4 ของแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการอื่นมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังแทนค่าปรับ โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบโดยกำหนดค่า และแบ่งเกณฑ์คะแนนออกเป็น 3 ระดับ ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนน ดังนี้

|                            |         |             |
|----------------------------|---------|-------------|
| ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.00-2.34 | หมายถึง | เห็นด้วย    |
| ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.33-1.67 | หมายถึง | ไม่แน่ใจ    |
| ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.66-1.00 | หมายถึง | ไม่เห็นด้วย |



### การนำเสนอผลการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบการบรรยายข้อมูล ประกอบตารางแสดงข้อมูลทางสถิติ

เนื้อหาโดยรวม สามารถแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา
- บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผลการศึกษา
- บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ